

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
: การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอกหญิง มณีจันทร์ พัฒนพัชร
รองผู้อำนวยการกองเภสัชกรรม โรงพยาบาลอานันทมหิดล

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอกหญิง มณีจันทร์ พัฒนพัชร
เรื่อง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
: การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
วันที่ กันยายน 2560 **จำนวนคำ:** 6,000 **จำนวนหน้า:** 15
คำสำคัญ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินงานรวมทั้งแนวทางการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ จากการวิจัยพบว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริคือ โครงการพัฒนาต่างๆที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงคิดค้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยมีพื้นฐานมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ในระดับบุคคล ชุมชน และทุกองค์กรทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ใช้ได้ตลอดเวลาตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงอนาคต ในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบ การวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และพร้อมรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆรอบตัว ปัญหาข้อขัดข้องที่พบ ได้แก่ ระบบราชการที่ล่าช้า ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมีน้อยลง เป็นต้น เมื่อมีการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วน มีการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดการความรู้ สร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพพร้อมทั้งกำหนดนโยบายสาธารณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และภาครัฐเองต้องน้อมนำมาปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เมื่อนำทั้งหมดที่กล่าวนี้มาบริหารจัดการแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบจะนำไปสู่การพัฒนาและสามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างยั่งยืน

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Maneechan Pattanapat

TITLE: The Royal Development Projects and the Philosophy of Sufficiency Economy: Systematically management

DATE: September 2017 **WORD COUNT:** 6,000 **PAGES:** 15

KEY TERMS: The Royal Development Projects, the Philosophy of Sufficiency Economy

CLASSIFICATION: Unclassified

This research is aimed at studying the Royal Development Projects and the Philosophy of Sufficiency Economy. Operational problems, including systematic use. The research found that the Royal Development Projects were development projects that King Rama IX invented to solve the problems of people's suffering. There are based on the Philosophy of Sufficiency Economy, which is the guideline for the existence and practice of people at all levels. Since on a personal level the community and all public and business organizations. Available all the time, from present to future. In development, based on the medium, taking into account moderation, rationality, good self-esteem. As well as using the knowledge. Prudence and moral planning. Decision and Action to be self-reliant and ready to cope with the changing circumstances. The problems encountered were bureaucratic delays. People lack the correct knowledge. There are fewer instances of morality and ethics when the Royal Development Projects and the Philosophy of Sufficiency Economy are driven to the people and organizations of all sectors. Participatory community management. Instill moral virtue Have knowledge management Create a human relationship system Natural and environmental community Develop a fast government management system. Effectively, including public policy in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy. And the government itself has to put into practice as a model. By bringing all this together in a systematic integrated way, it will lead to sustainable development and solution to the country's problems.

กิตติกรรมประกาศ

มูลเหตุที่อยู่เบื้องหลังการทำวิจัยเรื่องนี้มาจากการที่ผู้วิจัยเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงทุ่มเทพระวรกายและใช้กำลังสติปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงขึ้นครองราชสมบัติเกือบ 70 ปี โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย พระองค์ไม่เคยหยุดพักแม้ยามที่ทรงประชวร แต่กลับมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่น้อมนำมาประพฤติปฏิบัติ จนประเทศชาติต้องเผชิญกับวิกฤติหลายครั้ง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาจากหนังสือ บทความ สื่อสิ่งพิมพ์และงานวิจัยต่างๆ รวมทั้งค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งปัญหาข้อขัดข้องในการดำเนินงาน จนได้แนวทางการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและน้อมนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่นคงของประชาชนและของประเทศชาติอย่างยั่งยืน

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความสูงในด้านการศึกษาวิจัย จาก พลเอก ธีรชัย บุญศรี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา และ พันเอกหญิง จิตติญา จันทวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณ พันเอก กฤษณา คงพันธ์ ผู้จุดประกายความคิดให้ผู้วิจัยนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาทำเอกสารวิจัย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่วางรากฐานทางการศึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์สมความปรารถนา

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

เชื่อว่าประชาชนคนไทยไม่มีใครที่ไม่เคยได้ยินคำว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” และ คำว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพราะคำเหล่านี้ได้รับการเผยแพร่ไปทางสื่อต่างๆ ที่อยู่รอบๆตัวเราและโด่งดังไปทั่วโลก แต่ผู้วิจัยได้ลองถามตัวเองดูว่า รู้จักโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่สามารถอธิบายให้ชาวต่างชาติเข้าใจได้หรือไม่ น่าเศร้าไม่น้อยถ้า “ศาสตร์ของพระราชา” ที่ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย แต่คนไทยเช่นผู้วิจัยกลับยังมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวไม่ลึกซึ้งเพียงพอ

ผู้วิจัยพ่อบอกตัวเองในใจว่า เราจะต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อไม่ให้ “พ่อหลวง” ของเราต้องทรงเหน็ดเหนื่อยอยู่เพียงลำพังและคิดว่าจะทำอย่างไรที่จะนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเผยแพร่ให้ประชาชนไทยได้รับรู้ เข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพราะผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนและประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนได้จริง นี่คือเหตุผลที่ผู้วิจัยจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ เพื่อให้สมกับที่เป็นประชาชนของพระองค์

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนทั่วประเทศเพื่อรับทราบทุกข์สุขและปัญหาความเดือดร้อนที่แท้จริงเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด จากการที่ทรงพระราชทานพระราชดำริโดยตรง ประชาชนทูลเกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือและหน่วยงานของรัฐกราบบังคมทูลขอพระบรมราชวินิจฉัย เหล่านี้เป็นที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ¹ เพื่อพัฒนาด้านต่างๆ กว่า 4,000 โครงการ มีมากมายหลายประเภทครอบคลุมวิถีชีวิตทุกด้านและมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น โครงการตามพระราชประสงค์ โครงการหลวง โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ โครงการตามพระราชดำริ แบ่งเป็น 8 ประเภท ได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ การเกษตร สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมอาชีพ สาธารณสุข สื่อสารและสวัสดิการสังคม และด้านอื่นๆ²

พระองค์ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์รวม (Holistic) ³ โดยทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขอย่างเชื่อมโยง มีการพัฒนาแบบอนุโลมและรวมชอมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพชุมชนของสังคม “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย เช่น ลักษณะสังคม นิสัยใจคอของคน วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์ ซึ่งมักใช้คำว่า “ภูมิสังคม” โดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน

ทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่ายซึ่งประชาชนสามารถทำได้เองและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแก้ปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากเรียนรู้ธรรมชาติ เข้าใจ และปรับใช้ให้เหมาะกับภูมิสังคมนั้นๆ ใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

ทั้งนี้ทรงรวมถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นด้วย เมื่อนำหลักวิชาการเข้าไปเสริม ปรับปรุงให้ดีขึ้นก็จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่นั้นๆ ได้ สร้างสมดุลระหว่าง “ภูมิสังคม” กับธรรมชาติความเป็นมนุษย์ให้ได้ ยึดหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และเน้นย้ำให้ชาวไทย “รู้ รัก สามัคคี” ให้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ

สรุปได้ว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ โครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งยึดเอาปัญหาและสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่เป็นหลัก มีเป้าหมายมุ่งต่อการแก้ปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของประชาชน อันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติและความสงบสุขของสังคมไทย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับการแก้ปัญหาของประเทศอย่างยั่งยืน

จากการที่ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น แต่ก็เกิดความไม่สมดุลในหลายมิติที่ต้องการการแก้ไขอย่างจริงจัง ⁴ อาทิ ความไม่สมดุลด้านการกระจายรายได้ ความไม่สมดุลในการใช้และการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความไม่สมดุลของการพัฒนาเมืองและชนบท ปัญหาค่านิยม คุณธรรมและศีลธรรมที่เสื่อมลง วิกฤติการณ์น้ำมันโลก วิกฤติเศรษฐกิจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงคิดค้นวิธีแก้ไขในหลากหลายรูปแบบและวิธีการ จนมาเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพระองค์ทรงวางแผนพัฒนาและได้ร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาล ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย

มีลักษณะ 3 ประการ⁵ คือ 1. แก้ปัญหาให้แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ 2. แก้ปัญหาวิกฤติเฉพาะที่ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ 3. แก้ปัญหาทุกข์ภัยที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นการช่วยเหลือรัฐในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ ปัญหาที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน และปัญหาที่ซับซ้อนกว่าปกติ โดยแบ่งตามพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหลากหลายโครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ⁶ เพราะน้ำคือปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์และพืชพันธุ์ธัญญาหารตลอดจนสัตว์ทั้งหลาย การขาดแคลนน้ำจึงมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย พระองค์ทรงคิดวิธีบริหารจัดการน้ำเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริกว่า 3,000 โครงการนั้นมีหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาแหล่งน้ำจะเป็นรูปแบบใดต้องเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่นและให้ประชาชนมีความหวงแหนที่จะต้องดูแลบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างนั้นต่อไป แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภค เช่น อ่างเก็บน้ำและฝายทดน้ำ 2. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการรักษาต้นน้ำลำธาร 3. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ 4. โครงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ลุ่ม 5. โครงการบรรเทาอุทกภัยด้านทรัพยากรดิน แต่ก็มีโครงการที่มีวัตถุประสงค์หลายๆ อย่างพร้อมกันไป อาทิ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ โครงการพัฒนาที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการแก้มลิง โครงการสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีปัญหาพื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายเพื่อใช้ทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น การใช้ที่ดินโดยขาดความระมัดระวังและไม่มีการบำรุงรักษาจนทำให้เกิดความเสื่อมโทรม จึงมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในเรื่องดิน⁷ ทั้งในแง่ของการแก้ไขปัญหาดินที่เสื่อมโทรม ขาดคุณภาพและการขาดแคลนที่ดินทำกินสำหรับการเกษตร เช่น สนับสนุนให้เกษตรกรเรียนรู้เข้าใจวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำในการพัฒนาปรับปรุงดินเสื่อมโทรมจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินทราย ดินดาน เป็นต้น เพื่อให้พื้นที่ที่มีปัญหาเรื่องดินทั้งหลายสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ เช่น โครงการแก้มลิงดิน โครงการหญ้าแฝก เป็นต้น

การจัดสรรและปฏิรูปที่ดิน พัฒนาที่ดินว่างเปล่าแล้วจัดสรรให้แก่เกษตรกรที่ไร้ที่ทำกินได้ ประกอบอาชีพในรูปของหมู่บ้านสหกรณ์ โดยให้สิทธิทำกินแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์ในการถือครองและจัดบริการพื้นฐานให้ตามความเหมาะสม แก้ปัญหาพื้นที่ทำกินให้ราษฎรชาวไทยภูเขาให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้เป็นหลักแหล่งโดยไม่ต้องทำลายป่าอีกต่อไป

ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการทำการเกษตร “ทฤษฎีใหม่”⁸ เป็นการ พัฒนาพื้นที่ทำกินที่มีขนาดเล็กโดยบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อพัฒนาการเกษตรให้ เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ร้อยละ 30 สำหรับปลูกข้าว ส่วนที่ 2 ร้อยละ 30 ที่สำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน ส่วนที่ 3 ร้อยละ 30 สำหรับขุดสระน้ำไว้ใช้ในการเกษตรและเลี้ยงปลาไว้บริโภค ส่วนที่ 4 ร้อยละ 10 สุดท้าย เป็นที่อยู่อาศัยพร้อมกับปลูกพืชสวนครัวในลักษณะแบบครบวงจร ซึ่งจะทำให้ เกษตรกรมีกินตลอดทั้งปี

ด้านเศรษฐกิจและสังคม จากปัญหารายได้ภาคเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมีรายได้น้อย จึงเกิด โครงการพัฒนาในภาคการเกษตร⁹ กว่า 100 โครงการ ส่วนใหญ่จะเป็นงานเกี่ยวกับการ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัยหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ และนำไปถ่ายทอดสู่ประชาชน ด้วยการฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ในวิชาการเกษตร แขนงใหม่ และโครงการเพื่อการส่งเสริมการเกษตร เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวและ ทำนาขั้นบันได โครงการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ หรือโครงการพัฒนาพื้นที่ โครงการสาธิต ทฤษฎีใหม่

ทรงเน้นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุด การลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกรลงให้ เหลือน้อยที่สุด โดยอาศัยพึ่งพิงธรรมชาติเป็นสำคัญ สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ โค กระบือใน การทำนามากกว่าใช้เครื่องจักร ปลูกพืชหมุนเวียน ใช้พืชตระกูลถั่วเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยธรรมชาติแทนปุ๋ยเคมีซึ่งมีราคาแพงและมีผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมและคุณภาพของดินในระยะยาว เป็นการทำการเกษตรอย่างยั่งยืน การผลิต ก๊าซชีวภาพ มีผลดีทั้งในด้านเชื้อเพลิงและปุ๋ย ให้เกษตรกรมีรายได้เสริมนอกจากการเกษตร ส่งผลโดยตรงต่อความกินดีอยู่ดีของเกษตรกรเป็นอย่างมาก ช่วยให้เกษตรกรได้มีโอกาส เรียนรู้และเห็นตัวอย่างของความสำเร็จในพื้นที่ต่างๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการเพาะปลูก ของตนเอง ทำให้เกิดความเจริญของภาคเศรษฐกิจแขนงอื่นและของประเทศชาติโดยรวม ด้วย

นอกจากนี้ยังมีโครงการส่งเสริมอาชีพ¹⁰ อีกกว่า 300 โครงการ เพื่อให้ประชาชนสามารถ พึ่งพาตนเองได้ เช่น โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก โครงการศิลปาชีพต่างๆ โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ จังหวัดเชียงใหม่

มีโครงการด้านสวัสดิการสังคม¹¹ เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และ ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น แหล่งน้ำเพื่อใช้ในการ อุปโภคบริโภค ถนน ไฟฟ้า โรงเรียน โรงพยาบาล ตลอดจนการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อให้

มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น พออยู่พอกิน ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความผาสุก อาทิ โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาญจนบุรี วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก กรุงเทพมหานคร เป็น “วัด” ขนาดเล็กที่เรียบง่าย เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ลักษณะ 3 ประสาน “บ้าน-วัด-โรงเรียน” หรือที่เรียกว่า “บวร” ในลักษณะพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อันเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

มีโครงการแพทย์พระราชทานเพื่อดูแลด้านการสาธารณสุข¹² ซึ่งประกอบด้วย การบำบัดรักษาจากคณะแพทย์พระราชทานและการอบรมหมอหมู่บ้าน คณะแพทย์พระราชทานช่วยแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพอนามัยการเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลซึ่งระบบปกติยากจะดูแลได้ทั่วถึง มีฐานะยากจน และขาดความรู้ในการดูแลรักษาตนเอง ให้ได้รับการรักษาอย่างถูกต้องโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ส่วนการอบรมหมอหมู่บ้านนั้นช่วยให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและรู้จักวิธีติดต่อกับหน่วยงานราชการ ในกรณีที่มีการเจ็บป่วยเกินขีดความสามารถที่จะดูแลรักษาตนเองได้ เป็นการช่วยแก้ปัญหาในระยะยาว เมื่อประชาชนที่เจ็บป่วยได้รับการรักษาจนมีสุขภาพดีสามารถประกอบอาชีพได้ ย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจและสังคมโดยรวมดีขึ้น

ด้านการคมนาคม จะเกี่ยวกับการปรับปรุงถนนหนทาง¹³ ทั้งในชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ เพื่อใช้สัญจรไปมาและนำสินค้าออกมาจำหน่ายภายนอกได้โดยสะดวก เช่น โครงการสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้านห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งถือว่าเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการแรกในปี พ.ศ. 2495 และโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาคาจรสัญจรของประชาชนในกรุงเทพมหานครให้ได้รับความสะดวก เช่น โครงการสะพานพระราม 8 ส่งผลสู่ภาพรวมของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ด้านการพัฒนาพลังงาน พลังงานมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศและลดความเสี่ยงด้านราคาน้ำมัน พระองค์ทรงศึกษา วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิง โดยนำผลิตภัณฑ์หรือวัสดุทางการเกษตรมาใช้เพื่อเป็นพลังงานทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิงที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ มีโครงการตามแนวพระราชดำริด้านการป้องกันและแก้ไขทรัพยากรพลังงาน¹⁴ เกิดขึ้นมากมาย อาทิ โครงการผลิตน้ำมันแก๊สโซฮอล์ โครงการผลิตน้ำมันดีเซลโครงการผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีศูนย์ศึกษาการพัฒนา¹⁵ เป็นต้นแบบของการพัฒนาโดยยึดหลักภูมิสังคมและหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทำงานแบบบูรณาการตามแนวพระราชดำริ ศูนย์ดังกล่าวให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ มีความพร้อมทุกด้านของชีวิตประชาชน

ที่จะหาเลี้ยงชีพในท้องที่ให้มีโอกาสและมีประสิทธิภาพและได้เห็นวิทยาการแผนใหม่ มีอยู่ 6 ศูนย์กระจายอยู่ในภาคต่างๆ ทั้ง 4 ภาค ได้แก่ 1. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำการค้นคว้า ทดลอง สาธิต เกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินของราษฎรให้มีความอุดมสมบูรณ์ 2. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ทำการพัฒนาฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม 3. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี เพื่อพัฒนาฟื้นฟูสภาพแวดล้อมด้านการประมงชายฝั่ง 4. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ 5. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ทำการศึกษาวิจัยดินพรุในภาคใต้ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมให้ได้มากที่สุด 6. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ทำการพัฒนาอาชีพต่างๆทั้งทางเกษตรอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการพัฒนาหมู่บ้านตัวอย่าง

จากข้อมูลที่รวบรวมมาทำให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีมากมายหลายโครงการ ครอบคลุมการใช้ชีวิตตามภูมิสังคมของประชาชนในรูปแบบต่างๆ ทั่วประเทศ เมื่อได้ศึกษาเรียนรู้และนำมาปฏิบัติจะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตของประชาชน ช่วยแก้ปัญหาด้านทรัพยากรต่างๆ อันเป็นปัญหาสำคัญของชาติ สร้างความมั่นคงให้กับประชาชน ช่วยในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ “เงิน” เป็น “เป้าหมาย” ไม่คำนึงถึงผลเสียที่ตามมา ทำให้เกิดปัญหาทุนด้าน ดิน น้ำ ป่าไม้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และเกษตรกรพึ่งตนเองได้น้อยลง ประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจหลายครั้งอันมีสาเหตุจากการเจริญเติบโตของไทยอยู่บนฐานที่ยังไม่มีความพร้อม ทั้งด้านการเงิน เทคโนโลยี และคน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จึงได้ทรงพระราชทานปฐมพระราชดำรัสว่าด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง¹⁶ ในปี พ.ศ.2517 ซึ่งชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาเพราะเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ ดังนี้

ความพอประมาณ: ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล: การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว: การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

และเงื่อนไขประกอบอีก 2 ประการ คือ

ความรู้: ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

คุณธรรม: ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ผลจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

พระองค์ทรงมุ่งช่วยเหลือให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นหลักสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีความพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ๆ จากภายนอกได้ โดยมี 2 รูปแบบ¹⁷ ได้แก่

1. เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ พออยู่ พอมี พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยไม่โลกมาก ไม่เบียดเบียนคนอื่น ทรงใช้คำว่า “ระเบิดจากข้างใน” คือการทำให้คนและครอบครัวมีความพร้อม มีความเข้มแข็งเสียก่อน เมื่อพร้อมแล้วก็จะเอาความพร้อมภายในตนเอง ทั้งความคิด ความร่วมมือ ความสามัคคีออกมาพัฒนาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จากนั้นจึง

ค่อยขยายการดำเนินงานออกไปสู่สังคมภายนอก 2. เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การแลกเปลี่ยนร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์ และนำไปสู่การพัฒนา ชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับรัฐในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ปัญหาของประเทศอย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของการเกิดวิกฤติ เศรษฐกิจ¹⁸ คือ พฤติกรรมการใช้จ่ายเกินตัว การลงทุนที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง มีความเสี่ยง และแนวทางการพัฒนาที่ไม่ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม จึงทรงพระราชทานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดวิถี การพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ประการ¹⁹ คือ 1. การพัฒนาที่เน้นความสมดุล 2. มีเป้าหมายเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม 3. มีความเจริญก้าวหน้าที่มั่นคง เพราะเริ่มจากฐานรากอย่างเป็นขั้น เป็นตอน 4. พัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมกำกับความรู้ในการดำเนินชีวิต โดยมีการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่างๆ²⁰ ดังนี้

ภาคประชาชน: แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1. ระดับบุคคลและครอบครัว - นำมาใช้พิจารณาใน การประกอบอาชีพ จัดการการเงิน (บัญชีครัวเรือน) การสร้างความมั่นคงทางการเงิน (การ ออม) การจัดการหนี้สินทรัพย์สิน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย จัดการความเสี่ยง ยึดหลักคุณธรรม ความถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผลตามความเป็นจริง ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองหรือ ผู้อื่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ประหยัด ขยันหมั่นเพียร มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัวมีความอบอุ่น 2. ระดับชุมชน - มีการแบ่งปันและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดย ใช้ทรัพยากรและความรู้ในท้องถิ่น²¹ พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้าง รายได้ที่มีความยั่งยืนในระยะยาว เมื่อชุมชนเข้มแข็งผลที่ตามมาคือไม่มีการซื้อสิทธิขาย เสี่ยงหรือการคอร์รัปชัน ไม่ตกเป็นทาสของนักการเมืองท้องถิ่น²² เกิดพลังอำนาจของชุมชน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศต่อไป เช่น ชุมชนหรือหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงใน พื้นที่ต่างๆ²³

ภาครัฐ: นำหลักพอประมาณมาใช้ในการบริหารจัดการงบประมาณ พิจารณาการใช้จ่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ประหยัด สมเหตุสมผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับองค์กร บริหารทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ทักษะความสามารถ ยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรมในการทำงานด้วยความเพียร ความซื่อสัตย์ สุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในองค์กร ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสามัคคีรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เป็นพลังขับเคลื่อนนำพาองค์กรให้ก้าวหน้าในทุกด้าน ทนต่อการเปลี่ยนแปลง ²⁴ เช่น โรงพยาบาลบ้านตาก และกรมราชทัณฑ์ ²⁵ เป็นต้น

ภาคธุรกิจเอกชน: เศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอแนวทางการแสวงหากำไรในระดับพอประมาณ เลือกประกอบกิจการอย่างมีเหตุผล เน้นการบริหารความเสี่ยง มีความสามารถในการปรับตัว ขยายธุรกิจให้เหมาะสมกับกำลังทุนและความถนัดของตนเอง คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ผู้ถือหุ้น พนักงาน ลูกค้า ชุมชนและสังคม ²⁶ เน้นการสร้างนวัตกรรมในองค์กร สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่ได้ในระยะยาว มีหลายองค์กรธุรกิจที่น่าปรารถนา เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้งานสามารถผ่านพ้นวิกฤติและยืนหยัดอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน เช่น โรงพยาบาลเทพธารินทร์ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ²⁷ เป็นต้น

สรุปว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ได้จริงกับทุกคน ตั้งแต่ในระดับบุคคล ชุมชนและทุกองค์กรทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ใช้ได้ตลอดเวลาตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงอนาคต ²⁸ ซึ่งถ้านำมาปฏิบัติอย่างแพร่หลายก็จะทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างยั่งยืน

หน่วยงานที่กำกับดูแลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลายหน่วยงาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.): ²⁹ เป็นส่วนราชการระดับกรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ตามเสด็จเพื่อรับและประมวลพระราชดำริ สรรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนงานหรือโครงการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน กปร.ได้ใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน กปร.

ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2557 - 2560) โดยมุ่งสู่การบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติราชการ การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการดำเนินงานตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการดำเนินงานสนองพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การขยายผลและเผยแผ่องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: ³⁰ ได้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2547 - 2550) จุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้และระดมพลังจากทุกภาคส่วน ได้แก่ เครือข่ายด้านผู้นำทางความคิด ด้านประชาสังคม ด้านสื่อมวลชนและประชาชน ด้านสถาบันการศึกษาและเยาวชน ด้านองค์กรภาคธุรกิจเอกชน ด้านองค์กรภาครัฐ ด้านวิชาการ ด้านสถาบันการเมือง รวมทั้งใช้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 จนถึงฉบับที่ 12 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560 - 2564)

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี: ³¹ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557 - 2560) รวมกันทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท โดยบูรณาการการทำงานในพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริง สร้างกระบวนการเรียนรู้และนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนหรือแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ มีสำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ปฐมวัยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ บริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมและผู้ประกอบการรายย่อย มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวให้แก่ประเทศต่างๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการพัฒนาระหว่างประเทศ มีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เพิ่มบทบาทการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนในวงกว้าง มีกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมั่นคง มั่งคั่งบูรณาการขับเคลื่อนระหว่างกองทัพกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่แนวบริเวณชายแดนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น มีกองทัพไทยเป็นหน่วยงานหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 7 สร้างกลไกการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานหลัก

มูลนิธิชัยพัฒนา: ³² ตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาอื่นๆ ส่งเสริมการพัฒนา สงเคราะห์และช่วยเหลือประชาชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในกรณีที่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรืองบประมาณ ที่ระบบราชการไม่สามารถดำเนินการได้ทันที จนเป็นเหตุให้การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้อง หรือทับกับสถานการณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกระทำโดยเร็ว

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ: ³³ ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ตรงจากแนวทางโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน้อมนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่และส่งเสริมอาชีพประชาชน รวมทั้งส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน จากภาครัฐ วิชาการ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ประชาสังคม และ นานาชาติ เกิดแนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์สาขาตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยใช้แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2559 - 2563) ดังนี้

แผนงานที่ 1 การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

แผนงานที่ 2 การจัดตั้งสถาบันอบรม

แผนงานที่ 3 ส่งเสริมการรับรู้และเข้าใจแนวพระราชดำริ

แผนงานที่ 4 สื่อสารสาธารณะและภาคีสัมพันธ์

แผนงานที่ 5 การบริหารจัดการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยพบว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีการดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ใช้หลักเหตุผล ความพอดี มีภูมิคุ้มกัน บนฐานของคุณธรรม ศีลธรรม ความรอบรู้ รอบคอบในการช่วยกันร่วมแก้ปัญหาให้กับประชาชน³⁴ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์³⁵ คำว่า “พอเพียง” เป็นได้ทั้งจุดหมาย (Ends) คือ ความสมดุล ยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ และเป็นทั้งวิธีการ (Means) อันหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ซึ่ง “ภูมิคุ้มกัน” คือ การบริหารความเสี่ยงนั่นเอง³⁶

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการแรกและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จวบจนปัจจุบันเป็นเวลากว่า 40 ปี ปัญหาของประชาชนและของประเทศที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขก็ยังคงมีอยู่อีกมาก แม้ว่าจะได้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ล่วงมาถึงแผนฯ ฉบับที่ 12 แล้วก็ตาม ทั้งนี้ ปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานที่ผู้วิจัยพบ ได้แก่

ระบบราชการ:³⁷ ที่มีระเบียบและขั้นตอนในการใช้งบประมาณ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินการล่าช้า ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องหรือทับกับสถานการณ์ที่จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิปิดทองหลังพระ³⁸ ได้เข้ามาช่วยดำเนินการเพื่อลดปัญหาข้อขัดข้องดังกล่าว ส่วนมูลนิธิโครงการหลวงก็ใช้วิธีรับซื้อผลิตผลทางการเกษตรของโครงการหลวงมาแปรรูปและจัดจำหน่าย นำรายได้มาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับดำเนินงานเพื่อลดการพึ่งพางบประมาณภาครัฐ³⁹

องค์กรภาครัฐ: มีผู้บริหารหรือผู้นำน้องการที่น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติไม่มากนัก จึงพบว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญปัญหาทุจริตคอร์ปชันสูงและมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น⁴⁰ นอกจากนี้ยังพบว่าข้าราชการก็มีปัญหาหนี้สินจำนวนมาก⁴¹ ทั้งๆที่ภาครัฐควรเป็นแบบอย่างให้กับประชาชนทั่วไปในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ

บุคลากรที่ดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้: เนื่องจากการน้อมนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัตินั้นไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นกับสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่น จึงต้องอาศัยหลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ถ้า

บุคลากรที่ดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้ดังกล่าวให้กับประชาชน มีความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้ไม่เพียงพอ การดำเนินการก็อาจจะไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชาชน: ขาดความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดการมีส่วนร่วม^{42, 43} บางคนไม่สนใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องของเกษตรกรหรือคนจนเท่านั้น

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม: วัด บางแห่งกลายเป็นสถานที่ดูดวง ใ้หวย จำหน่ายวัตถุมงคล ไม่เน้นหลักคำสอนของพุทธศาสนา พระภิกษุบางรูปประพฤติตนไม่เหมาะสม มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนา ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธา ขาดที่พึ่งทางใจ⁴⁴

การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งความรู้: ทั้งจากการอบรมของภาครัฐและองค์กรต่างๆ ความรู้ในอินเทอร์เน็ต รวมทั้งองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่พบว่าชุมชนบางแห่งประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงได้เท่าที่ควร เป็นอุปสรรคต่อการใช้ข้อมูลและความรู้ในการพัฒนาตนเองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง⁴⁵

การนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นระบบ ควรมีการบริหารจัดการด้านต่างๆที่สอดคล้องประสานกัน ดังนี้

การขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: เพื่อให้ประชาชนทุกคนและองค์กรทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยใช้แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน กปร. แนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ด้วยบุคคลกรที่มีความรู้และทักษะในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม: ในสถานศึกษาทุกแห่ง พัฒนาวัดและพระสงฆ์ให้ดำเนินกิจกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ตรวจสอบคำสอนและแนวทางปฏิบัติของทุกศาสนา ไม่ให้มีการบิดเบือน เพราะทุกศาสนาล้วนสอนให้เป็นคนดี เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง นักธุรกิจและผู้บริหารทุกระดับให้มีส่วนในคุณธรรม

การบริหารชุมชนแบบมีส่วนร่วม: ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์โดยวิเคราะห์บริบทของชุมชน วางแผนและทำโครงการพัฒนาชุมชนของตนอย่างสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน ทั้งนี้

พบว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการสร้างผู้นำชุมชนที่มีคุณภาพด้วย⁴⁶

การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ: ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขระบบราชการ กฎ ระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ มีระบบจัดการความรู้ และฐานข้อมูลที่เข้าถึงง่าย ที่สำคัญต้องมีธรรมาภิบาล คือ ความซื่อสัตย์ โปร่งใส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม⁴⁷

การกำหนดนโยบายสาธารณะของภาครัฐตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ดังนี้
 ระดับบุคคลและครอบครัว - มีนโยบายให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้ มีมาตรการทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้คนพัฒนาศักยภาพของตน สร้างโอกาสเข้าถึงการศึกษา บริการของรัฐ สาธารณูปโภคพื้นฐานอย่างเท่าเทียม และมีมาตรการไม่ให้สร้างหนี้สินเกินตัว
 ระดับชุมชน - มีนโยบายให้ชุมชนเข้มแข็ง มีระบบจัดการความรู้ ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ภูมิปัญญา รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ มีระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมของชุมชน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
 ระดับประเทศ - มีนโยบายที่สมดุลในมิติต่างๆ เช่น มีนโยบายการออม นโยบายทางเศรษฐกิจและการลงทุนที่พิจารณาอย่างรอบคอบ คุ่มค่า ทั้งผลกระทบและความเสี่ยงต่างๆ โดยมีมาตรการรองรับ สร้างสวัสดิการดูแลผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือกรณีเกิดภัยพิบัติ พัฒนาคณาภพการศึกษาทั้งในและนอกระบบที่เน้นการวิเคราะห์ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีนโยบายลดการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมให้มีบรรษัทธรรมาภิบาล⁴⁸

การสร้างระบบความสัมพันธ์: ตั้งแต่ความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่พึ่งพากันภายในชุมชน ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ไปจนถึงความสัมพันธ์แบบไตรภาคีระหว่างองค์กรภายในชุมชน องค์กรภาครัฐและองค์กรภาคีสนับสนุน⁴⁹ เช่น ภาควิชาการ ภาคเอกชน สำนักงาน กปร. มูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิปิดทองหลังพระ เป็นต้น

สรุป

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ โครงการพัฒนาต่างๆที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงคิดค้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยครอบคลุมวิถีการดำรงชีวิตทุกด้าน โดยมีพื้นฐานมาจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน

ไปจนถึงระดับรัฐและองค์กรธุรกิจ ในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ เพื่อให้ประชาชนหรือองค์กรนั้นๆสามารถพึ่งพาตนเองได้ พร้อมรับมือต่อความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆรอบตัว

การนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในนั้นไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ต้องพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่เป็นหลัก โดยมีสำนักงาน กปร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิปิดทองหลังพระ คอยกำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงาน

เมื่อมีการขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วน มีการบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดการความรู้ สร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดนโยบายสาธารณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และภาครัฐเองต้องน้อมนำมาปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เมื่อนำทั้งหมดที่กล่าวนี้มาบริหารจัดการแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบจะนำไปสู่การพัฒนาและสามารถแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเชื่อว่าปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนของประชาชนรวมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้นั้นก็คือ **ต้องเริ่มที่ตัวเรา**ในการน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ คุณพร้อมแล้วหรือยัง มาร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์เพื่อความมั่นคงของตัวคุณเองและของประเทศชาติด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง

¹ ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง. ข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในความรับผิดชอบของกองทัพไทยและกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พ.ศ.2559. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง; 2559

² ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

³ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล. พื้นฐานความคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://cse.nida.ac.th/main/images/books/038-056_indd.pdf

⁴ ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

⁵ เรื่องเดียวกัน

⁶ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก: <http://61.91.22.74/Rdpcbweb2016/>

⁷ เรื่องเดียวกัน

⁸ เรื่องเดียวกัน

⁹ เรื่องเดียวกัน

10 เรื่องเดียวกัน

11 เรื่องเดียวกัน

12 เรื่องเดียวกัน

13 เรื่องเดียวกัน

14 เรื่องเดียวกัน

15 เรื่องเดียวกัน

16 ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล. พื้นฐานความคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://cse.nida.ac.th/main/images/books/038-056_indd.pdf

17 คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง; 2549

18 ปรียานุช พิบูลสรวุฑ. วิฤติเศรษฐกิจ 2540 และความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

19 ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

20 ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง. เศรษฐกิจพอเพียง Sufficiency Economy. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง; 2559

²¹ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwioqlbfu5HSAhWMOo8KHWiVDycOFgg1MAU&url=http%3A%2F%2Fwww.mcu.ac.th%2Fuserfiles%2Ffile%2Fthesis%2FSocial-Development%2F56-2-16-022.pdf&usg=AFQjCNGxwT-3AxLsckcUySeRDYnmf5HOaw&bvm=bv.146786187,d.c2l>

²² อุไรวรรณ ธนสถิต. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาบ้านพุด่าง จังหวัดสระบุรี [อินเทอร์เน็ต]. พะเยา: พะเยาวิจย 1; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwioqlbfu5HSAhWMOo8KHWiVDycOFggjMAI&url=http%3A%2F%2Ftar.thailis.or.th%2Fbitstream%2F123456789%2F544%2F1%2F%25E0%25B8%25A7%25E0%25B8%25B4%25E0%25B8%2588%25E0%25B8%25B1%25E0%25B8%25A2%25207.pdf&usg=AFQjCNHinooumaYHjV0pnsKLmeP opYWKeg&bvm=bv.146786187,d.c2l>

²³ ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

²⁴ ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง. เศรษฐกิจพอเพียง Sufficiency Economy. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง; 2559

²⁵ ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

²⁶ สุขสรรรค์ กั้นตะบุตร. เศรษฐกิจพอเพียงในองค์กธุรกิจเพื่อความยั่งยืน [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2553 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://cse.nida.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=130:the-preparation-of-the-book-the-philosophy-of-sufficiency-economy&catid=93:research&Itemid=522&lang=th

²⁷ ณา จันท์สม. ธุรกิจกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:

²⁸ ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

²⁹ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก: <http://61.91.22.74/Rdpcbweb2016/>

³⁰ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินติ้ง; 2549

³¹ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท. คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท และด้านความมั่นคง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์; 2558.

³² มูลนิธิชัยพัฒนา [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา ; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.pidthong.org>

³³ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปิดทองหลัง
พระ สืบสานแนวพระราชดำริ ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 17 เมษายน 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.chaipat.or.th>

³⁴ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล. พื้นฐานความคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากงานโครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15
ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://cse.nida.ac.th/main/images/books/038-056_indd.pdf

³⁵ สมบัติ กุสุมาวลี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อความพอเพียง
[อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
http://cse.nida.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=116:human-resource-management&catid=92:book&Itemid=522&lang=th

³⁶ ญัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย[อินเทอร์เน็ต].
กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

³⁷ มูลนิธิชัยพัฒนา [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา ; 2559
[เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.pidthong.org>

³⁸ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปิดทองหลัง
พระ สืบสานแนวพระราชดำริ ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 17 เมษายน 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.chaipat.or.th>

³⁹ มูลนิธิโครงการหลวง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการหลวง;
2560 [เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน 2560]. เข้าถึงได้จาก:
<http://royalprojectthailand.com/front>

⁴⁰ จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. แนวโน้มของคอร์ปชันในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: รัฐสภา; 2556 [เข้าถึงเมื่อ 1 พ.ค. 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1484

⁴¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2553 [เข้าถึงเมื่อ 21 เมษายน 2560]. เข้าถึงได้จาก: http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/citizen/news/news_debt.jsp

⁴² มยุรี เสือคำราม, สมศักดิ์ ลีลา. เศรษฐกิจพอเพียง: ศาสตร์แห่งการพัฒนา [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ; 2551 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwioqlbfu5HSAhWMOo8KHWiVDycQFgg6MAY&url=http%3A%2F%2Fwww.bu.ac.th%2Fknowledgecenter%2Fexecutive_journal%2Fjuly_sep_12%2Fpdf%2Faw05.pdf&usq=AFOjCNFBOR_6rTumZ5uDPV4s4Y0idHqVFw&bvm=bv.146786187,d.c2l

⁴³ พันเอก ธวัชชัย พุทธิโคตร. การมีส่วนร่วมในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำลังพล กรมยุทธศึกษาทหารบก [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2557.

⁴⁴ อนุรักษ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก: <http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

⁴⁵ ครองศักดิ์ สงรักษา. การนำความรู้ตามแนวคิดและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินงานตามโครงการเกษตรกรปราดเป็รื่องในจังหวัดปทุมธานี [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก; 2558.

⁴⁶ วิทยา จันทร์แดง, จำนง อติวัฒน์สิทธิ. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2555 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:

https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=8&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwioqlbfu5HSAhWMOo8KHWiVDycOFghAMAc&url=http%3A%2F%2Fresearch.kpru.ac.th%2Fold%2FJournal_HSS%2Fimages%2FTGT%2F2555%2Fpats%2F3.pdf&usg=AFQjCNFK60HuVeCtbvxyDnkx_wgGTB354A&bvm=bv.146786187,d.c2l

⁴⁷ ณัฐพงศ์ ทองภักดี. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:

<http://cse.nida.ac.th/main/images/books/11.pdf>

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน

⁴⁹ สมบัติ กุสุมาวลี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อความพอเพียง [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2554 [เข้าถึงเมื่อ 15 ก.พ. 2560]. เข้าถึงได้จาก:

http://cse.nida.ac.th/main/index.php?option=com_content&view=article&id=116:human-resource-management&catid=92:book&Itemid=522&lang=th

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอกหญิง มณีจันทร์ พัฒนพัชร

วัน เดือน ปี เกิด

4 พฤศจิกายน 2509

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2532	เภสัชศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
พ.ศ. 2538	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2545	หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าแพทย์ รุ่นที่ 45 โรงเรียนเสนาธิการ กรมแพทย์ทหารบก
พ.ศ. 2548	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2549	หลักสูตร การจัดงานส่งกำลังบำรุงชั้นสูง รุ่นที่ 49 โรงเรียนส่งกำลังบำรุง กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก
พ.ศ. 2553	เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2532 - 2534	เภสัชกร โรงพยาบาลค่ายธนระริชต์
พ.ศ. 2534 - 2536	เภสัชกร โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
พ.ศ. 2536 - 2537	รักษาราชการ เภสัชกร โรงพยาบาลค่ายรามราชนิเวศน์
พ.ศ. 2537 - 2546	หัวหน้าแผนกเภสัชกรรม โรงพยาบาลค่ายรามราชนิเวศน์
พ.ศ. 2546 - 2553	เภสัชกร โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2553 - 2560	รองผู้อำนวยการกองเภสัชกรรม โรงพยาบาลอานันทมหิดล
------------------	---